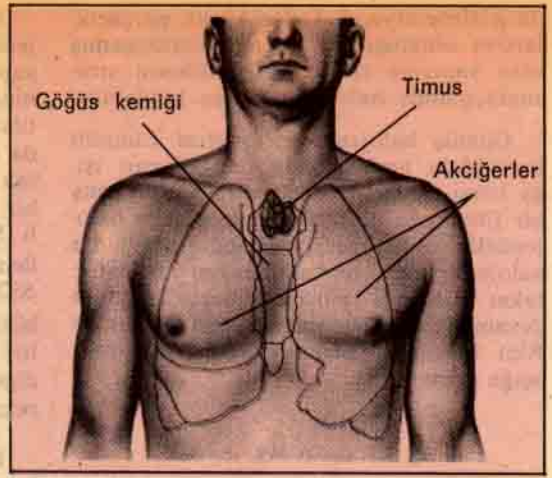

BEN EROL'UN TİMUS'UYUM

Yazan : J. D. RATCLIFF

Erol'un vücudu devamı olarak, Bakteriler, Mantarlar, Kanser hücreleri ve daha birçok istilâcıların saldırısına uğrar. Bense Erol'un vücudunun Savunma Ordusunun küçük bir komutanıyım.

Yakın zamanlara kadar, bana, Erol'a ait bezler ailesinin bir çeşit fakir bir akrabası gözüyle bakılırdı. Onun apandisiti gibi ben de faydasız, birşey üretmez, iyi olmayan, hatta sıkıntı kaynağı olan bir gelişim kalıntısından başka birşey değildim sanki. Fakat zamanla görüşler nasıl da değişiyor. Birdenbire ben kendimi tıbbî çalışmaların tam odak noktasında buluverdim. Öyleki allerjiden tutun da, arteritlere (eklem iltihabına), kansere ve kocamaya kadar birçok sorunların muhtemel anahtarı gözüyle bakılmaya başlandı. İşte ben Erol'un TİMUS beziyim.

Görünüş yönünden parlak ve yakışıklı olmaktan başka herşeye benzerim. Sarı-gri, pelte gibi, hoş olmayan, kibrit kutusuna benzer bir görünüşüm vardır ve Erol'un göğüs kemiğinin tam üstünde, akciğerlerinin ortasında yerleşmiş bir durumdayım. Büyüklüğüm yaşla ilgilidir. Şimdi ben on gram kadar gelirim. Fakat Erol yeni doğduğu zaman ben şimdiki ağırlığımın iki katı çekerdim. Ve Erol büyüğe erdiği zaman da yine şimdiki ağırlığımın altı katı idim.

Şimdi gözde bir organ olarak bana bağışıklık kralı gözüyle bakmaktadırlar.

Bağışıklık nedir? Bağışıklık aslında, vücudun bir dert kaynağı olması muhtemel bir istilâcının keşfedilmesi ve onun tahrip edilmesinden başka birşey değildir. Bu istilâcılar da bakteriler, virüsler, yanlış tip kan, parmağa batmış bir kıymık, mantar, kanser hücreleri, zehirler, nakledilmiş bir cilt parçası gibi akla gelebilecek herşey olabilir. Bir anlamda Erol'un vücudu herhangi bir istilâciya karşı, Erol'un olmayan herşeye karşı, saldırıya hazır kıtalarıyla birlikte bir kaleye benzer. Ben Erol'un savunma gücünün baş elemanıyım. Ve ben çalışma bakımından herhangi bir ülkenin savunma sisteminden daha karmaşık ve daha ileri bir durumdayım. Ben savunma sisteminin — dalak, lenf bezleri, kemik iliği, bademcikler, adenoid (lenf dokuları), belki kör barsak ve ince barsakların bir kısmı gibi — birçok elemanlarını desteklerim.

Önemim hakkında bir fikir vermek için şunu söyleyebilirimki, Erol annesinin karnında iken ben onun kalbinden daha büyüktüm. Hatta bir ciğerinden de büyüktüm. Erol annesinin kan dolaşımından geçen bağışıklık faktörleri müstesna, hastalıklara karşı hemen savunmasız olarak dünyaya gelmiştir. Ve bu

faktörler de kısa bir süre sonra kaybolmuşlardır. Eğer Erol, bazı çocuklarda zaman zaman olduğu gibi, bensez doğmuş olsaydı, önemsiz bir enfeksiyon bile onun yaşantısı için büyük bir tehlike teşkil ederdi. Ozaman o cılız ve hastalıklı bir bebek ve birkaç ay içinde de küçük beyaz bir tabutun da adayı olurdu.

Buna karşılık benimle birlikte doğan küçük Erol enfeksiyonlara karşı bizzat savunmaya hemen hazır bir durumdadır. Onun kemik iliğinde mikroskopik beyaz hücreler, lenfosit denen birtakım gelişmiş hücre tohumları bulunur. Bu yavru savaşçı hücreler, bana onun kan dolaşımından geçmiştir. Onları hızla olgunlaştırmaya çalışmak ve sonra bunları nihai gelişim için dalak'a, lenfatik sisteme veya öteki organlara yollamak benim görevimdi. Ben bu organları harekete getirmek için, onlara hormonal uyarılarda da bulunuyordum. Birkaç gün içinde küçük Erol'un bağışıklık olanacağını sağlamış olurdum. Ozamandanberi de sistemi çalıştırıyorum.

Benim ürettiği lenfositlerle, ince barsakların bir yerinde üretilen başka bir grup lenfositler kısmen dedektif ve kısmen de öldürtücü olarak, olağanüstü işler başarır. Erol'un beyazkan hücrelerinin dörtte birini temsil eden bu lenfositler, zararlı düşmanları keşfeder, yani karşısındaki bir grip virüsümü, cerahat yapan bir stafilokokmu, parmağa batan bir dikenmi olduğunu hemen anlar ve derhal bir genel alarm çağırısında bulunur.

Diyelimki Erol parmağını kesmiş ve küçük bir enfeksiyon bunu izlemiştir. Benim lenfositlerim için hiç birşey küçük değildir. Bunlar hemen antikor denen bağışıklık maddesi püskürtmeye başlar ve öteki hücreleri de aynı şeyi yapmaya çağırır. Her antikor belli bir saldırgan etkilidir. Örneğin bir tanesi kabakulak için, başka biri boğmaca öksürüğü ve başkaları da başka hastalıklara karşı uzmandırlar. Erol bunlardan milyonlarca çeşidine sahip olabilir. Antikorlar işgalci mikroplara, daha vücudun kesilen yerinde iken saldırıp onları öldürürler. Bu sırada lenfosit kuvvetleri, kanda başka bir beyaz küre olan ve bakteri kalıntılarını yiyen lagositlerle birleşirler. Ve sonunda Erol'un kesik parmağı iyileşirler. Bu münasebetle hemen bir Veterlo meydan savaşçı ceryan etmiş olmasına rağmen, Erol bundan habersizdir.

Bazan lenfositlerim tehlikeyi abartır ve alınan haber karşısında fazla bir korkuya kapılarak, çok şiddetli bir saldırı

ile karşılık verirler. Bu şekilde saldırgan — örneğin çiçek tozlarına karşı — aşırı şiddette bir karşılık vermeye allerji denir. Başkaları gibi Erol'un da bazı şeylere karşı allerjisi vardır ve bunları can sıkıcı bulur. Fakat bu hiç olmazsa ona, bağışıklık sisteminin çalıştığını gösterir.

Önce de söylediğim gibi Erol'un iki bağışıklık sistemi vardır. Bunlardan biri muhtemeldirki onun ince barsağında karargâh kurmuş olup bakteriler ve virüslerle uğraşır. Lenfositlerim bir kısım bakterilere ve virüslere karşı aktif iseler de, bunların esas düşmanları alerjenler (alerji uyandıran maddeler) yani çeşitli tipte mantarlar ve yabancı dokulardır. Diyelimki Erol'a bir karaciğer nakli ameliyatı yapılmıştır. Baskı altında tutulmazlarsa lenfositlerim yeni ciğerin Erol'a ait olmadığını anlayarak antikorlar üretmeye başlar ve yeni ciğer hemen vücuttan atılmaya çalışılır. İşte bunun içindirki organ nakli ameliyatı yapılmadan önce Erol'un doktoru, beni ve beni destekeyen organları ilaçlarla ve radyasyonla çalışamaz hale getirir. Geçici bir süre için de olsa, sahneden uzaklaştırılmam sağlanmadıkça organ nakli yapılan hastanın ölmesine veya ağır bir enfeksiyona yakalanmasına şaşmamak lazımdır.

Yaşantının sonlarında, herşeyde olduğu gibi bağışıklık etkisi de yavaşlar. Yaşlı kimselerin kansere karşı gençlerden daha çok duyarlı olmalarının nedeni acaba bundandır mı? Öyle olacağı benziyor. Burada başka bir nokta daha var. Doktorlar uzun bir süredenberi, kanserin birdenbire iyileşmesinden şüphe ediyorlardı. Bazı kanserler bilinmeyen bir nedenle birdenbire kayboluyorlardı. Fakat bugün bunlar şüphe götürmeyecek şekilde dökümanlarla tesbit edilmiştir. Bunun için benim iki ihtimal içinde izah tarzım vardır

Bunlardan biri, bağışıklık sisteminin bazı nedenlerle muvakkat olarak çalışmamasıdır. Kanser hızlı bir şekilde başlamıştır. Sonra bağışıklık sistemi kendini onarır, uykusundan uyanır ve şiddetli bir saldırıya geçer, kanserin de sonu gelir. Kanserli dokunun ameliyatla alınmasıyla, kanser yokedilebileceği gibi tümörün ameliyatla kısmen alınması dahi faydalı olabilir. Çünkü bağışıklık mekanizması bütün tümörle başedemese bile, ameliyattan sonra kalan kısmı yoketmeye yetebilmektedir. Bazı hastalar, özellikle çocuklar böylece iyileştirebilmektedirler. Bununla birlikte, bunların bazı inanılmaz olacak olayların izahı olduğuna yemin

edemeyeceğim. Fakat bu izah tarzı oldukça akla yakın görünmektedir.

Benim bağışıklık sistemim kadar karmaşık bir şeyin her zaman mükemmel çalışması beklenemez. Bazen lenfositlerim şaşırır ve normal vücut dokularını, saldırılması gereken yabancı madde sanarlar. Bunlar eklem zarlarına saldırarak, şişmelere, romatizmal eklem iltihaplarına sebep olabilirler. Eğer benim acemi lenfositlerimi eğitecek bir çare bulunsaydı eklem iltihaplarının belli birçok çeşitlerinin sonu gelirdi.

Birçoklarında olduğu gibi Erol'da da bana, özellikle stres (gerilim) çok dokunur. Gerilimin her çeşidi iç organlarda öldürücü yıkıntılara sebep olur. Bunlar devamlı gürlüğü, korku, yorgunluk veya hastalık olabilir. Ben bu gibi gerilimlerin kurbanları içinde en başta geleniyimdir. Eğer gerilim hayli şiddetli ise birkaç gün içinde büzülür, normal büyüklüğümün üçte birine düşerim. Açıkçası gerilimi yenmede bana büyük rol düşmektedir. Fakat bu rolün ne olduğunu ne yazık ki ben de bilmiyorum.

Erol şimdi büyümüş olduğu için, onun için eskisi kadar önemli değilim artık. Lenfosit üretimim kritik bir önem taşımamaktadır. Önceleri başka organlara dağıttığım lenfositler buralara yerleşmiş ve kök salmış olup ve tam üretim faaliyeti halindedirler. Bununla beraber eğer ben bir tümör tarafından tahrip edilecek olursam Erol bir sürü musibetlerle karşılaşır. Mantarlar parmak tırnaklarını yemeye başlar. Ağızda acı veren mantar enfeksiyonları gelişir. Kaslar iltihaplanır

ve zayıflar. Ve insanı canından bezdiren daha bir sürü dertler ve kötülükler kendini gösterir. Böylece de benim, yaşantının son devrelerindeki önemliliğimi gösteren hikâye uzar gider.

Son zamanlarda keşfedilen bir hormon olan Thymosin'in de rolü büyük önem taşır. Bunu Erol'un kan dolaşımına birkez boşaltmıştım. Bu tekmiil bağışıklık sistemini harekete getirerek, dalak'ın çalışmasını hızlandırmasını, lenfatik sistemin yetişir sayıda lenfosit üretmesini sağlar. Eğer Erol kendi bağışıklık sistemini yere serecek dozda radyasyon alacak olursa, benim bu hormonum, çalışmalarımı durdurmuş olan dalağı ve öteki organları uyatarak onların yeniden üretime geçmelerini sağlar.

Hormonlarım hakkında garip bir şey de şudur: Erol yaşlandıkça ben de üretimimi yavaşlatır ve 50 yaşına ulaştığı zaman çalışmamı tamamiyle durdururum. Bu yaşlanmanın önemi bir oluşumumdur? Ve Thymosin iğneleriyle bu yaşlanma yavaşlatılabilir mi? bilmiyorum..

Büyük bir ölçüde, ben Erol'un vücudunda halâ çözülmesi gereken büyük bir soru olmakta devam ediyorum. Hikâyem henüz açıklığa kavuşmuş değildir. Tabiiyle gitgide karşılaşmaya başladığım dikkat ve alâkadan gurur duvmaktayım. Diyebilirimki zamanla önemim daha da artacak. Herkes benim önemimi biliyor artık. Fakat şaşıttığım bir husus varsa bu da önemimin anlaşılmasının bu kadar uzun sürmesidir.

READERS DIGEST'ten
Çeviren: GALİP ATAKAN

KOLERA HAKKINDA NELER BİLMELİYİZ

KÄMİL ORALER
Mikrobiyoloji Uzmanı

Mikrop adını alan canlı ve çok küçük organizmalar arasında yaptıkları hastalıklar ve genel toplum sağlığı yönünden ayrı bir önem taşıyanları vardır. Bunların ayrı ayrı iyice bilinip tanınması zorunludur.

Toplum sağlığı yönünden bu tip tehlikeli mikroplar arasında kolera hastalığını oluşturan mikroorganizmalarda bulunurlar. Kolera hastalığı dünya yüzünde çok eskilerden beridir bilinen bir hastalıktır.

Yeryüzünde yayılma ve hastalık yapma tarihi hayli eskilere kadar uzanmaktadır. Elde mevcut bilgilere göre M.Ö. 7-8. yüzyıllarda Hindistan'da görülmüştür. Bu hastalık hakkında ilk yayını Portekizliler 1543 de yapmışlardır. Hastalık o tarihlerden başlayarak devrimize kadar zaman zaman Asya'nın güney ülkeleri, batısı ve eski dünyada yer yer salgınlar yapmış bulunmaktadır. Bazı salgınları daha da uzaklara, Avrupa ve hatta Amerika'ya